

СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

ЧАСТЬ I

Established

1898.

TWO SECTIONS

ION I

Рік LIII. Ч. 231. Нью-Йорк і Джерзі Сіті, субота, 24. листопада 1945.

No. 231. New York and Jersey City, Saturday, November 24, 1945.

ТРИ ЦЕНТИ в Злучених Державах Америки.

Тел. „Свободи“: BErgen 4-0237—4-0807

THREE CENTS in the United States of America.

П'ЯТЬ ЦЕНТІВ за границею Злучених Держав Америки.

Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016

FIVE CENTS elsewhere.

ГЕН. АЙЗЕНГАВЕР ЗА ДАЛЬШУ ДОПОМОГУ ЕВРОПІ ЧЕРЕЗ УНРРА

Як в часі війни треба було спільно перемогти ворога й як тоді кожний терен був рівно важним з воєнного боку, так само треба поступати і тепер, в часі миру, ратуючи народи Європи, чи інші, від голоду, нужди і хворіб. Таке заявив ген. Двайт Айзенгавер на сам День Подяки перед конгресовим комітетом, що переслухував його в справі УНРРА. Айзенгавер хвалив роботу цієї організації в Європі й заявився за те, щоб конгрес чим скорше признав їй фонди на дальшу допомогну акцію. Світове замирення, казав генерал, залежне від дальшої кооперації Аліантів, а така кооперація є konieczна у різних ділянках, теж і в допомогній.

ТРУСКАВЕЦЬ.

Советські джерела подають про те, що „в відродженому Трускавецькому курорті кипить життя“. Пишуть, що приїжджають до галицького Трускавця на лікування „з Москви, Ленінграда, Києва, Харкова та інших міст“. Тепер лікується на курорті 350 осіб.

ПРО УКРАЇНСЬКИХ ПАРТИЗАН.

В комунікаті Об'єднаної Польської Преси в Америці, виданім в Вашингтоні, а поміщенім в нью-йоркській газеті „Нови Свят“ з 17. листопада б. р. читаємо таке: „В формально зсоветизованих балтійських державах продовжується проти-советська партизанка по лісах, якою проводять самостійники. На прилучених формально до СССР землях Волині та Східних Карпат діють українські партизани: останній більший бій був при кінці вересня в околицях Ковля на Волині, при чому карна експедиція НКВД понесла важкі втрати“.

НІЩО ІХ НЕ НАВЧИЛО І НЕ НАВЧИТЬ!

В Нью-Йорку дали поляки виставу пєси „Оборона Ченстохови“, що хоч не має змістом нічого спільного з теперішніми подіями в Польщі, то проте являється, як вони кажуть, протестом Польщі проти гноблення, а рівночасно і маніфестацією її вікової боротьби за „справжню свободу і незалежність“. На початку цієї старої пєси віддеклямовано як новість вірш сучасного польського поета, Яна Лехонія, в якому він заповідає, що „Львів і Вільно ще почують крок наших вояків“, очевидно польських.

ЗДОБУВ ЗОЛОТУ МЕДАЛЮ.

Василь Лобай, канадійський українець, одержав золоту медаль Альбертійських Відділів Товариства Технічних Агрономів, найвище відзначення в цьому факультеті. Є він родом з Спеден, Альберта, Канада.

НА ДАЛЬШІ СТУДІЇ.

Талановита канадійсько-українська піаністка, Ірина Бубнюк, років 17, що здобула призначення від музичних знавців в Канаді, поїде як стипендистка до Англії, щоб продовжати музичні студії в Королівській Музичній Колегії в Лондоні. Заки відіде, буде концертувати по українських центрах.

ЧИ ТІЛЬКИ СТАЛІН ВИНЕН?

Читаємо в канадійському „Українським Голосі“: „Ми не боронимо Сталіна і ніколи його не боронили. Та хто нині судить Сталіна, повинен запитати свого сумління: А хто з Сталіном приставав? Хто з ним угоди робив? Хто підносив Сталіна? Хто його допровадив до тої сили, яку він нині має? Чорчил не встиг передати прем'єрства в руки Атлія, як використав першу нагоду в британським парламентах на те, аби показати на Сталіна, як винувника всього лиха в Європі. През. Рузвелт не дожив до того, аби те саме зробити, але його наслідник, през. Труман, що старається довести, що він продовжує лінію Рузвелта, не минає ні одної нагоди, аби не показати на Сталіна, що, мовляв, він винен“.

ХТО ІХ ВИДАСТЬ?

В Бразилії помер Осип Шпитко, що писав головню гумористичні та сатиричні вірші а теж і прозою та переложив багато з українського на португальську мову. А теж помер 4. січня б. р. Сильвестер Калинець, поет і автор многих творів. Обидва, як пишуть з Бразилії, полишили велику літературну спадщину. Калинець лишив 8 томів рукописів. Перші два томи це автобіографія п. н. „Шляхом самоосвіти“. Усе це жде на видання.

З КИЄВА В РІЗНІ СТОРОНИ.

Київ, як подають советські джерела, має тепер авіаційне сполучення з Москвою, Львовом, Одесою, Харковом, Дніпропетровськом та іншими советськими містами.

СОВЕТИ ДАЛИ ПРОТИ ДО ПОМОГИ СКИТАЛЬЦЯМ В ЕВРОПІ

ВІДДІЛ СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ФІЛЬМОЛЮГІ У ЛЬВОВІ.

Советські джерела подають, що при Львівському університеті організовано відділ слов'янської фільмології. При відділі створено факультети: історії, літератури та мов західних і південних слов'ян. Цього року прийнято на слов'янський відділ 30 студентів.

В ПРИСВЯТУ ФРАНКОВИ.

В домі-музею Івана Франка у Львові відбулася наукова сесія, присвячена 89-тій річниці від дня народження поета-письменника. Наукові співробітники Львівської філії Академії наук УРСР прочитали п'ять доповідей про життя і творчість Франка. Доцент Романченко говорив на тему „Іван Франко й російська революційно-демократична література“.

З РЕПЕРТУАРУ ТЕАТРУ ІМ. ФРАНКА.

В Києві відкрив сезон театр імені Івана Франка пєсою Карпенка-Карого „Сто тисяч“. В сезоні мають дати, між іншим, такі вистави: пєсу Кочерги „Ярослав Мудрий“, комедію Корнійчука „Приїжджайте в Дзвінкове“ і пєсу „Він прийшов“, англійського драматурга Прістлі, що відвідував у вересні Київ.

СОВЕТСЬКІ ДЕЗЕРТИРИ.

Польсько-американська пресова агенція в Вашингтоні подає „на підставі вірогідних інформацій“, що советський маршал Рокосовський, начальний командант советських військ у Польщі, признав, що з цього війська дезертирувало в Польщі до 200,000 вояків. Далі кажеться, що це число виглядало б фантастичним, але ним не буде, коли возьметься під увагу, що на терені самого Берліна дезертирувало 10,000 советських вояків, а в Угорщині 55,000. Теж пишеться багато про деморалізацію, поширену серед советської армії. Лондонський „Обзервер“ подає, що маршал Рокосовський мав дозволити в Польщі стріляти советських марудерів без потреби вияснювання цього советській владі. Кажеться далі, що советські вояки заразили в Польщі венеричними хворобами до одного мільона жінок і дівчат. Усе те пояснюється тим, що советський вояк, що жив у неволі в Соведах, опинившись на заході, пробує „вживати життя“ і від того „вживання“ не відстрашує його тепер навіть смертний присуд...

Міждержавний Комітет для Біженецьких Справ закінчив триденні наради в Парижі з резолюцією, яка пропонує, щоб її завдання перебрала Економічна та Соціальна Рада Організації Об'єднаних Держав. В часі наради прийшло до гострих терть між представником Советів, Константином Кукином, і представниками Британії та Злучених Держав. Кукин назвав втікачів з балтійських держав, Польщі та Югославії „фашистами, що втікають від кари як воєнні злочинці“. Представники Британії та Злучених Держав, Джордж Варрен і сєр Герберт Емерсон, з тим не погоджувалися і оспарювали слушність такого твердження.

„ЄВГЕНІЙ ОНЕГІН“ У КИЄВІ

Отсю оперу російського композитора Чайковського ставив київський театр опери і балету ім. Т. Шевченка, відзначений орденом Леніна. Ролю Онегіна відспівав артист Гришко, а Ленського артист Платонов, Татяни артистка Зоя Гайдай. Далі виступали: Паторжинський, Литвиненко-Вольгемут, Борисенко, Ропська. Керівник театру — Смолич, диригент — Тольба, художник Волков.

ПОВЕРТАЮТЬСЯ КНИГИ І РУКОПИСИ.

До Києва прибуло кілька вагонів книг і рукописів, що їх німці викрали з України. Між повернутими матеріалами є багато старовинних книг і Фоліанти, тобто книги великого формату, що їх видрукувала Києво-Печерська Лавра.

ЗА НЕЗАЛЕЖНУ ЛИТВУ.

В справі відреставрування незалежної Литви і переведення у ній справді вільних виборів внесли в конгресі резолюції: в сенаті сенатор Вилис з Індіїни, а в палаті репрезентантів конгресмен Келі з Іліной. Сенатор Вилис каже, що йде про те, чи має перемогти американська демократична система, чи „провід одної з найбільш зацофаних потуг“. Свобода повинна бути загальною і запанувати всюди, каже Вилис.

СУДНА НА ДНІСТРІ.

До Овідіюполя, в Одеській області, прубув перший корабель, що почав свою подорож з Станіславської області. Планується започаткувати сплав рікою карпатського ліса, який дуже потрібний в степових областях України, головню над Чорним морем.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 595 — 7th Ave., New York 18, N. Y. BRyant 9-0582

Замало молоді на вічах і концертах!

Хто буває на наших вічах чи концертах, той мусить завважити, що коли брати в рахунок число присутніх, то мусить впадати в очі — як чужому так і своєму — невелика кількість молоді.

Правда, молодь горою на сцені, коли їде про хори чи діточі виступи. Але навіть і в неї, а маємо тут на приміті старшу молодь, мало є таких, щоб дійсно цікавились тим, що є властиво ціллю концерту. Їх обходить їхній виступ. А для чого цей виступ, це вже дальша справа, або й цілком далека. Тому саме вони дуже рідко слухають з дійсною увагою навіть такого бесідника, що є з американського походження, себто тут роджений і вихований.

А поза тими, що на сцені, не видно на концертах багато молоді на салі. Часом буває її навіть дуже мало. Є тільки багато малих дітей, але ті — що природне — є радше перешкодою для свят і концертів, а не тим, що малоб заступати дорослу молодь.

Та з концертами, то, як то кажуть, ще пів біди. Зате далеко гірше з вічами. Ці, як виглядає, молоде покоління вже цілком залишає „старим“...

Очевидно, що є і тут винятки, але ми говоримо про загальне, а не про виїмкові одиниці. Тим більше, що ті виїмкові молоді люди самі похитують головами на думку, що то буде, як вони залишаться без „старих“ і їм самим треба буде братись за подібну роботу і не рахувати вже на присутність „старих“, бо тих уже не буде.

Коли говоримо про „молодь“ чи „молоде покоління“, то тепер уже не маємо на думці самих молоденьких хлопців чи дівчат, як бувало колись. Нас турбує що інше. Ті дійсно „молоденькі“ ще є, бо принаймні на сцені, а бракує „молоді“, що має вже по 30, 35, а то й 40 років і більше. Отже цеї, що теж тут роджена і вихована і дала вже „старим“ повно внуків і внучок. А якби то гарно було, колиб так тепер „старі“ бавили внуків дома замість іти на

віче, а на вічу булиб „молоді“, якщо діти „молодих“ мали би бути причиною, яка їх задержує дома. Хоч поправді не діти тут причиною, а щось інше.

Те „інше“ треба тепер доконче видобути наверх і пробувати його якимсь добрим способом усунути. Бо як це не станеться, то хто буде в будучині приходити на віча? Хто буде протестувати маніфестаціями проти поневолення українського народу в Європі, як не стане „старих“?

Нарочно не говоримо про жертви, про матеріальну піддержку українському народові в Європі, але думаємо тільки про моральну і політичну допомогу, якої той нарід ще довго буде потребувати від світа, заки звільниться спід тиранії й диктатури Москви. Хтож у світі дасть ту допомогу, якщо її не даватимуть навіть ті, що є з української крові?

Звертаємо на це увагу тому, що ще є час ось такі недомагання направити. Тепер вертаються громадні наші хлопці з європейського терену війни. Многі з них порозуміли в Європі, в часі війни, українську справу краще, ніж її розуміли в часі спокою в Америці. Деякі відносяться з найбільшим ентузіазмом до тих українців, що їх мали нагоду стрічати, і які для них є нічим іншим, а тільки невинними жертвами жажливої війни та жажливих диктаторських режимів.

Даймо тепер тим хлопцям нагоду ставати перед ширшим загалом, на концертах, вічах і зборах. Вони скажуть нам багато цікавого і можливо притягнуть своєю появою і своїми оповіданнями на ті концерти і віча більше „старих“, але з молодого покоління. Даваймо тій молоді, що вертає до нас, провідні ролі в скликуванні віч чи влаштуванні концертів. Многі з неї є повні ентузіазму і приходять до нас з чимсь новим, яке вони дійсно полюбили і за яким побиваються самі, без нічєїї принуки, як це видно з численних листів, що їх надсилали чи далі надсилають до своєї рідні з Європи.

ЧИМ БУВ ІВАН К. ТОБІЛЕВИЧ?

„Літературна Газета“, орган Правління Союзу Радянських Письменників СРСР, подає в числі з 25. вересня 1945 статтю знагоди 100-річчя від дня народження Івана Карповича Тобілевича (Карпенка-Карого), визначнішого українського драматурга і актора. Між іншим пишеться у

статті, що Тобілевич „умів глибоко заглянути в людське серце“ і „в своїх песах виступає як викривач куркулів-глитаїв, як оборонець трудового селянства“. Теж пишеться, що найбільше навчився Тобілевич „правдиво втілювати враження життя в драматичній формі“ від російського

письменника Островського. Статтю написав Л. Павлов. До цього додається при передаванні цієї статті в українських большевицьких виданнях, що „незвичайно приємно читати таку оцінку про українського драматурга в російській літературній газеті, писану російським письменником“.

А ЩО ПРИНЕСЕ ДРУГА „ВІТЧИЗНЯНА ВІЙНА“?

Війну з Наполеоном, в 1812 році, називають в Росії „першою вітчизняною війною“, а війну з Гітлером, „другою вітчизняною війною“. Наполеон рахував на те, що Росія тиранія та що з ним піде селянство, гнетене поміщиками. Та завівся, як завівся Гітлер. Маса селян пішли проти наїздника, а на ратунок рідної землі, хоч та земля була їм мачухою, бо на ній селянин був у кріпачстві, в неволі, гнетений і визискуваний.

Та проте поневолений і гнетений селянин пішов „ратувати свободу“, і, як пише Пушкін, своє кровю „окупив свободу Європи, її честь і мир“. Але як є з свободою Росії, питали себе офіцери і воєнки, що побанили захід, який пішли „визволяти“? Таж на заході — казали вони потім — люди й без цього жили свободніше й ліпше ніж люди в Росії! Такого не міг не завважити на заході ні простий воєнка, ні офіцер. З такими думками, звільнивши Європу від Наполеона, вертали російські війська до Росії, або вірніше, в давню тюрму. На тому тлі й зродились декабристи з вимогою певних політичних свобод в Росії. Наслідки — чорна реакція. Уряд налякався тоді навіть своїх партизанів, що були узброєні, як проганяли ворога. І їх порозвизував, і за ними слідив, а згодом і їх переслідував.

А шож буде тепер з „другою вітчизняною війною“ і з тими воєнками та офіцерами, що бували в західних краях, що їх „визволяли“? Вони теж приглянулись життю у тих краях, та порівнали це з ладом і життям у Совегах!

Такі речі зібрав П. Берлін у своїй статті, надісланій з Парижа до ньюйорської газети „Новое Русское Слово“. Відповіді на те, як буде по цій війні в Росії, він не дає, тільки стверджує факт, що тепер у Росії зросло дуже зацікавлення першою вітчизняною війною. Питання: Чи тепер наступлять полекші, чи може стане ще гірше й буде як

по першій вітчизняній війні, коли то уряд добре налякався духа свободи, якого набрали російські воєнки та офіцери, „визволяючи“ захід.

ТЕАТР В ІЗМАІЛІ.

Недавно створений обласний музично-драматичний театр започаткував свою діяльність постановкою пєси „Ой не ходи Грицю, та й на вечєрниці“.

МИРОН ЛИТВИН і СИН

УКРАЇНСЬКІ ПОГРЕБНИКИ
Обслуга щира і чесна
801 Springfield Avenue,
corner Harrison Place
IRVINGTON, N. J.
Phone: ESsex 3-9090

ІВАН БУНЬКО

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
заряджує погребам по ціні так
низькій як \$150.
ОБСЛУГА НАЙКРАЩА
JOHN BUNKO
Licensed Undertaker & Embalmer
437 East 5th St.,
NEW YORK CITY
Dignified funerals as low as \$150.
Telephone: GRamercy 7-7661.

НЕ ВИДАВАЙТЕ ЗАБАГАТО

Завжди ЩАДІТЬ дещо
з вашого забезпечення.
Ми уладжуємо прекрасний ЦІЛИЙ
ПОХОРОН за \$150.00

У випадку смутку в родині кличте:

KAIN MORTUARIES, INC.

S. KANAI KAIN, Pres.
433 STATE STREET,
PERTH AMBOY, N. J.
Phone PE 4-4646

— or —
E. H. VREELAND, Mgr.
86 ELIZABETH AVENUE,
NEWARK, N. J.
Phone Blgelow 3-6762

ПЕТРО ЯРЕМА

УКРАЇНСЬКИЙ ПОГРЕБНИК
Занимаєсь похоронами
В BRONX, BROOKLYN, NEW
YORK і ОКОЛИЦЯХ

129 EAST 7th STREET,
NEW YORK, N. Y.
Tel.: ORchard 4-2568

BRANCH OFFICE & CHAPEL:
707 Prospect Avenue,
(cor. E. 155 St.)
BRONX, N. Y.
Tel.: MEtrose 8-6577

ІВАН КОВАЛЬЧУК FUNERAL DIRECTOR & EMBALMER

ЗАНИМАЄТЬСЯ ПОХОРОНАМИ
В СТЕПІ
NEW JERSEY

ЦІНИ ПРИСТУПНІ ДЛЯ ВСІХ
ОБСЛУГА ЧЕСНА І НАЙКРАЩА
У випадку смутку в родині
кличте як в день так і в ночі:

JOHN KOWALCHUK

79 Sussex Street
JERSEY CITY, 2, N. J.
Tel. BErgeon 4-5131